

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 1. An, & vnde co[n]stet Angelos esse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

D I S P U T A T I O
TRIGESIMA QUINTA

An sint Angeli. & vbi, & quando creati?

Sect. I. An & unde constet Angelos esse?

Sect. II. Quo tempore & loco creati sint Angeli?

Sectio III. Refutantur qui volunt Angelos fuisse ante mundum creatos.

Angelos esse non probat D. Thomas nisi obiter art. 1. qu. 50. affirmans, vt perfectum sit Vniuersum, debere in eo dari aliquas creaturas incorporeas, quas Angelos vocamus. De illorum verò productione agit qu. 61. & docet 1. Omnes Angelos causari debere. Omne enim quod est per participationem, causatur ab eo quod est per essentiam; sicut omne ignitum causatur ab igne. 2. Angelos non esse ab æterno productos, sed in tempore: quia fides docet solum Deum Patrem, Filium, & Spiritum sanctum ab æterno esse. 3. Non fuisse creatos ante mundum, sed cum ipso. Idque conuenienter: quia sunt pars Vniuersi. Nulla verò pars perfecta est à suo toto separata. Non est igitur probabile Deum, cuius perfecta sunt opera, creaturam Angelicam seorsim ante alias creaturas produxisse. 4. Angelos fuisse creatos in supremo mundi loco, siue ille cælum empyreum, siue qualitercunque nominetur. Quia sunt nobiliores vniuersi partes, toti naturæ corporali præsertim. Unde conuenienter fuit vt in supremo corpore crearentur. Hucusque D. Thomas: cuius doctrina sequentibus sectionibus fufius explicabitur.

SECTION I.

An sint Angeli, & unde id constet?

I. Angelorum nomen quid significet, & unde dictum?

Ita docent Gregor. homil. 34. in Euangelio. Isidor. lib. 1. de summo bono sup. 12.

Angelorum nomine intelliguntur naturas illas intellectuales, medias inter Deum & homines: & Deo quidem inferiores, sed hominibus superiores, quas Gentiles Philosophi intelligentias, Genios, Deos secundarios, cælorum animas, & species separatas appellarunt. Quamquam Angeli nomen, si eihymon attendas, non naturæ cuiuspiam, sed officij nomen est, idem significans quod Latine nuncius. A Græco ἀγγελος, id est, nuncio. Cuius officij ratio interdum ipsi homines vocantur Angeli in Scriptura: vt Ioannes Baptista Matth. 14. vers. 1. & sacerdotes, Malach. 2. vers. 7. Et Episcopi 1. doc. 1. 2. & 3. & Chri-

stus ipse Isa. 9. v. 5. iuxta versionem Septuaginta, & Malach. 3. vers. 1. Hinc etiam predictis intelligentiis specialiter nomen illud inditum fuit, vel nomen anonomastice, quod per eas mandata & illustrationes diuina referantur ad homines, vt affirmat S. Dionys. cap. 5. de cælesti Hierarchia. Licet hoc officium non omnibus conueniat, communiter solum & ordinariè. Neque enim malis, vel assistentibus dumtaxat: quibus tamen omnes Angeli nomen commune est, ab illa scilicet notiori nobis, & in Scripturis vulgatione ratione, impostum.

Dari autem huiusmodi naturas intellectuales apud Catholicos indubitatum est, Scripturæ passim id affirmante, quæ sapientissime docet Angelos esse, quales ante descriptimus. Primum enim illo inducit cum Deo & hominibus colloquentes de rebus diuinis & sensum superantibus; adeoque intellectu præditos, Genes. 1. 8. & sequentibus:

Probat esse Angelos ex Scriptura.

Iudic. 2. Iſa. 6. & totis ferè libris Danielis, Tobia, & Apocalypſis. Deinde affirmat illos eſſe Deo ſubiectos, à quo mittantur in miniſterium, quemque velut Dominum & Deum ſua laudent, colant, adorent. Hebr. 1. verſ. 14. Pfalm. 96. verſ. 7. Daniel. 3. verſ. 8. Apoc. 22. verſ. 9. & alibi. Tertio, aſſerit illos eſſe ſuperiores & præſtantes hominibus, 2. Petr. 2. verſ. 11. vbi de malis Angelis dicitur, *Angeli virtute & fortitudine cum ſint maiores: & Pfalm. 118. Minuſi cum paulò minus ab Angelis*, quod etiam de Chriſto ipſo ſecundum naturam humanam ſpectato & Angelis inferiore ſecundum illam, interperantur D. Paulus Hebr. 2. v. 9. S. Auguſt. in tract. de Carnio nouo cap. 7. Tertul. lib. de carne Chriſti cap. 14. Ambroſ. lib. 2. de fide cap. 4. Huc etiam facit quòd Scriptura, ſi quos hominum præ cæteris ob ſingularem aliquam prærogatiuam extollit, eos cum Angelis velut perfectioribus comparat; 2. Reg. 14. *Domine mi Rex ſapiens es, ſicut ſapientiam habet Angelus Dei.* Actor. 6. *viderunt faciem eius (Stephani) tanquam faciem Angeli.* Galat. 4. *Sicut Angelum Dei excepiſtis me.*

Auguſt.
Tertull.
Ambroſ.

3.
Hæc probatur ratione.
Lactant.
Vafques.
Deſi.

Secundo, ad idem contra infideles confirmandum valet potiffimum ratio ab experientia Magorum & Energumenorum petita de qua Lactat. 2. inſtit. cap. 15. Vaſq. diſp. 178. cap. 1. & ſuſſinè Deſio in diſq. Magic. Videmus enim multa à Magis & ab Energumenis fieri, quæ in aliam cauſam reijci non poſſunt. Non enim in Deum vt cauſam peculiarem, à quo quòd nefaria pieraque, & turpiſſima, à Deo prohibita, Deoque indigniſſima, in perniciem hominum, & odium, atque iniuriam ipſius Dei, à quo potiùs expectanda remedia, ſicut non raro ab illo tribuntur. Conſtat enim ad inuocationem dæmoni nominis frequenter euaneſcere apparitiones demonũ, & conatus Magorum, malefici diſſolui, energumenos liberari. Adde arreptitios & energumenos medicamentis & muſica, ſaltem per aliquod interuallum, interdum ſanari: ea ſcilicet de causa, quia demon eos torquere nequit, niſi prauos eorum humores concitandos, quibus niſi vteretur, neque eos vexare poſſet, neque multa mira in eis operari. At qui, ſi Deus illa proximè faceret, non egeſet humoribus corporum: ac proinde nec medicina, nec aliud remedio corporeo. Eius effectus impediretur. Adde etiam illas ſubſtantias, quæ per Magos vel arreptitios operantur, eſſe mendaciſſimas, fallaciſſimas, improbiſſimas: quandoquidem ad ſumma ſœdera ſollicitant, à Dei contemptum, & odium, ad blaſphemias, ad veneficia, & alia quæ Deus ſanctiſſimus velut cauſa peculiaris præſtare nequit.

At neque etiam iuici poſſunt in homines ipſos, quorum vno aperte ſperat efficere, vt ſaxa & ſtupa quæſtis quibuſlibet ad arbitriũ reſpondeant, reuelare occultiſſima, enũciare quæ ſunt in locis remotiſſimis, quò ſenſus non pertingunt, excitare momento tempeſtate, effringere fores & ſaxa ſine cõtactu

ſuppoſiti, loqui linguis peregrinis & ignotis, nullo vſu, nulla diſciplina perceptis.

Neque item in alias creaturas inferiores hominibus, & irracionales: quia, quæ diximus, ſine rationis vſu non ſunt. Nã v.g. quod energumenus idiota loquatur derepente & expedite idiomaſ aliis, aut de rebus procul poſitis, præteritis etiam ab diſſimis, manifeſtando omnes circumſtantias, ite de ſcientiis & artiſtibus quibuſlibet, non poteſt fieri ſine ſubſtantia intellectiua, quæ per eos homines loquatur, diſtincta ab anima ipſorum. Nam anima ipſorum per ſe ſola, aut per quamlibet humorum alterationem phyſicam, imò per applicationem cuiuſvis cauſæ phyſicæ non intelligentis, nequit aſſeſſe talem noticiam, quæ tanto ſtudio humanæ indigeat, aut planè etiam humanum ſtudium ſuperet. Quàm multa enim contingentia ſupponit quò v.g. concurrunt ad formationem vniſus integri idiomaſ, quæ non minus implicat cognoscere quempiam ex caſuali concuſſu, aut alia applicatione cauſarum naturalium, quàm implicaret vt ſine directione cauſæ intelligentis, concuſſu characterum formarum illas àt Aeneis. In ſumma, omnia quæ oſtendunt nos eſſe intellectiui & liberos, idem probant de ſubſtantia energumenis aſſiſtente, vel Magis, quantum aliunde cõtatur non eſſe animam ipſius energumeni, vel Magi.

Confirmatur, quia Magorum opera ſunt ad ſigna quædam, & per pacta & fœdera, iuxta eorum voluntatē qui ipſis vtuntur. Ad ſigna non mouent niſi potentias cognoscentes, quibus aliquid ſignificant. Pacta quoque, & fœdera, ſpectant ad cauſas intelligentes. Nam quæ intellectu & ratione carent: nec pacta nõrunt, nec quando ſe operandum ex pacto. Adde quòd ſpiritus illi Magici eligunt ad Magorum arbitrium in quid agant. Vt quando in quempiam remotiſſimũ, à Magis designatum, morbu aut ſoporem immittunt, vel eius vultum repræſentant in ſpeculo, relictis intermediis, qui æquè, imò magis deberent ſe affici, ſi per cauſas naturales & neceſſarias, ſine electione voluntaria id fieret. Etenim cauſæ naturales operantur magis in corpora ſibi magis vicina & ſubiecta, atque eodem modo afficiunt quæ ſunt eiſdẽ effectus & capacia: neque eligere poſſunt, vt pluribus æquè ſubiectis & capacibus, hoc potiùs quàm illud repræſentent, aut morbo vel ſopore afficiant.

Denique licet non appareat euidenter impoſſibile, hæc omnia præſtari poſſe ab animabus ſeparatis à corpore, quare plurima mala ſunt, & doctæ idiomaſ varia, habentque vim mouendi tum ſeipſas, tum alia etiã, corpora, poſſuntque facile fingere ſe eſſe demones, & multa præſtare, quæ à Magis & ab energumenis ſunt: credibiliſ tamen eſt, & moraliter certum, vim motiuã & cognoscentiuã, quantum experimur in magicis effectibus, & energumenicis, maiorem eſſe, quàm vt conueniat animabus ſeparatis naturaliter ſpectatis. Etenim nõrunt actus internos, ſaltem imaginationis, quos nullo dato exte-

experientia
Magorum
& energumenorum
probat effectus
magice eſſe
demonum

6.
Anima
ſeparata
non
poſſunt
illorum
effectus
præſtare

no iudicio produit. Atqui tanta perspicacitatis in anima nostra nullum apparet vestigium est. Item mouent immensa pondera supra vim plurimorum hominum, & domos ingentes, oppida integra, terraque ipsam concutiunt. Quae plura probabiliter vim cuiusque animae separatae excedunt. Vt autem plures tam constanter, tamque frequenter, momentò ad placitum magorum conueniant, vt simul praestent quod vnica non potest, parum probabile videtur.

Ac licet animam separatam neque omni vi motiua localiter sui ipsius & aliorum priuatam putem, Deo saltem supplete id quod deest ex parte organi; neque etiam omni cognitione, in qua praecipuum exercitium vitae intellectualis consistit: existimo tamen vtramque naturaliter nihilo esse maiorem in statu separationis, quam sit in statu coniunctionis: nec quidquam animam intelligere nisi sensibilia, vel ad modum sensibilibus, per species in corporibus haustas ope sensuum, aut per aliquid aequiuale, nempe per determinationem obiecti materialis, aut per species à Deo infusas, suppletas defectum acquiruntur. Alioquin vnio animae ad corpus foret illi contranaturalis, si per eam priuaretur operationis genere & modo praestantissimo; vt sensibus & sensibilibus rebus addiceretur.

Adde quod longè probabilius est, gradum spiritus inchoatum in anima, completum esse in spiritibus illis. Qui etiam se ab illa diuersos profitentur, tum vltro, tum ad acti exorcismorum vi. Atque hunc esse Ecclesiae sensum ex iisdem exorcismis certissime constat. Quorum vis adeò nota est, vt ad quamuis pertinaciam frangendam sufficiat, & ad suadendum obstinatissimis hominibus non solum esse daemones, sed Deo quoque & Ecclesiae ministris subijci, à quibus multa inuiti & agere & pati coguntur. Athei quoque & Semiathetici facilius sibi persuadent hæc ab intelligentijs fieri, quam ab animabus separatis. Eaque experientia conuictos plurimos respuisse testatur Vasq. disp. 178. cap. 1. in fine. Quare contra illos sufficit probasse efficaciter & euidenter, ea quae supra diximus, fieri ab aliquo spiritu inuisibili, qui non sit anima Energumini vel Magi, vel alia substantia corporea ex illis quae apparent, quae solas ipsi admittunt. Omnia enim sensibus corporeis metiuntur, vt olim Sadducaei Actor. 23. v. 8. neque agnoscunt animae immortalitatem, sed putant extingui cum corpore. Mitto argumenta ex caelorum motu, vel ex vniuersi perfectione petita, quia infirmiora.

Fatendum tamen est non defuisse ex sanctis Patribus qui praedictos effectus ad animas separatas retulerint. Sic enim sensit Iustin. Martyr in Apologia ad Antoninum Imperatorem. D. quoque Augustin. lib. de quantitate animae cap. 34. & lib. 83. quaestionum q. 54. & lib. 3. contra Maximium cap. 25. sensisse videtur inter Deum & ani-

mam, nullam esse mediam substantiam spiritali. Sed Augustin. iisdem locis cognoscit dari Angelos, quos lib. 1. de ciuit. cap. 5. affirmat dignitate natura praecedere caetera omnia quae à Deo sunt condita. Quare quod superius dixit, benignè interpretandum est de anima secundum gradum genericum spiritus creati accepta, inter quem gradum, & Deum, nihil medium est: vel cogitandum ex ipsomet lib. 1. retractationum cap. 26. Vbi dixit, inquit, quod omni anima melius, id Deum fecimus: magis di. i. debuit, omni creato melius.

Aristoteles quoque in problematis sect. 30. q. 1. in med. sensit animam ex melancholia laborantem posse ea omnia praestare, quae faciunt Energumeni. Valens verò Valent. tom. 1. disp. 4. q. 1. puncto 1. in fine, ait, quae ab ipsis dicuntur & fiunt, posse in primam causam solam rejici, à qua sic tractentur ob fines nobis ignotos. Cum enim Energumini in his non peccent, vt pote sui impotes, non est euident, cur sic à Deo ipso non possint agitari. Addi potest non esse quod euident, cur sicut licet Deus oderit peccatum, actum v. g. odij ipsius Dei, vel blasphemiae, quem etiam prohibet grauisse: tamen ad actus illos concurrat homine volente, & se ac Deum quodammodo determinante: ita licet oderit ea, quae à Magis sunt positis signis, veretque ne huiusmodi signa ab ipsis ponantur: tamen positis signis liberè operetur ea quae dicuntur fieri à Magis, à quorum mala voluntate determinatur quodammodo per modum causae primae.

Sed vterque perspicue fallitur. Aristoteles quidem: nam euident est non posse Energumenum, alioqui imbecillum, quacumque alteratione per melancholiam facta, effringere fores aut fenestras, & concurre domum totam, etiam sine contactu suppositi. Talia enim signa edere solent daemones de corporibus exeat. Neque item secreta cordium patefacere, aut abdicere & in loca remota facta, ad quae sensus externi nullo modo pertingunt, per quos tamen nostra omnis cognitio hauritur naturaliter. Neque etiam vt peritè & constanter loquatur idiomatis sibi ante ignotis, quod cum ex libera hominum institutione significent, nulla melancholice perturbatio, aut alia quouis immutatio naturalis, vel humor corporis, potest eorum notitiam repentinam praestare. Etenim vires causatum omnium naturalium, id est, non liberarum, determinatae sunt, eodemque semper modo operantur, & eodem effectus. Ergo nunc ita operantur, atque operarentur si non essent instituta, ea linguarum genera, quae homines liberè instituerunt. Atqui seclusa institutione, non essent ea linguarum genera. Ergo neque tunc causa illa naturalis praestaret eorum cognitionem, neque nunc etiam praestat. Quare non potest per vilam causam naturalem addisci quòd ea genera linguarum fuerint instituta, & ad quae

Quid possit anima naturaliter extra corpus?

Vis exorcismorum probat esse daemones.

Vasquez.

Iustin. Aug. st.

Non possunt illi effectus tribui melancholice.

Proindeque necessarium est Energumenum agitari aliquo Spiritu, qui aliunde illa nouerit.

16.
Occurritur
obiectioni.

Neque infes posse naturaliter Energumenum incidere in eam temperiem imaginationis, qua linguarum peregrinarum institutores affecti tum erant, cum eas instituerent. Nam ut omitam, institutores plures simul fuisse, varięque affectos, & varijs temporibus tunc hæc, tunc illa instituisse uocabula, quę simul Energumenus uno tenore pronunciat: Illa affectio qualiscunque nullam habet necessariam connectionem cum libera uocis efformatione, & impositione ad hoc potius, quàm ad illud significatum. Et nos quidem quomodo-cunque sumus affecti, eas uoces formamus prout uolumus, & per illas in eiusdem significati-noticiam uenimus. Quod uero Energumeni quidem ad certas lunę peridos torqueantur magis: tantum probat spiritum insidentem uti humoribus & affectionibus corporis, quę tunc abundant copiosius, uel ad torqueendum aptiores sunt. Multa etiam in hoc genere simulare dæmones ut blasphemantur creatura Dei, notarunt sancti Patres, Origenes tract. 4. in Matth. Hieron. in cap. 4. Matth. Chrysologus serm. 52.

Origen.
Hieronym.
Chrysol.

17.
Non pot
sunt enim
in Deum
reijci.

Quoad Valentiam, dico similiter euidens esse primò, multa fieri, saltem à Magis, operari spiritus alicuius potentioris libere & non sine peccato. Ergo saltem illa probant dari intelligentias à quibus fiunt: quia Deo uelut causa per se illa tribui nequeunt. Secundò, euidens etiam esse non posse Deum per se, ut causam particularem, operari quęcunque sunt ab Energumenis, u. g. producere uoces, aut similia, quibus homines per se inducantur ad peccatum, & ad falsum. Alioqui tentaret ad malum, & foret causa particularis & moralis peccati, ad quod per se induceret. Certè si posset per se producere omnia quę non sunt peccata, defectu libertatis subiecti, etsi ad peccatum sollicitantia & ad falsitatem sequeretur primò, posse moraliter sollicitare ad malum, & ad religionem falsam: neque minus ad cooperari, moraliter, quàm cooperetur dæmon oracula è statuis edita, & alia falsa miracula, facta sine libertate subiecti. Ex quo secundò sequeretur nos posse prudenter dubitare, si sint uera omnia quę tenemus tanquam à Deo reuelata. Si enim potest ad falsum sollicitare; dubitare possumus nunquam interdum illa potestate sit usus. Tertio, euidens est maxime indignum, & indecens, ut producat homine per se solum, uelut causa specialis, odium Dei: Ergo similiter ut producat externas affectiones, blasphemias, hæreticas, impias, & uoces institutas ad blasphemandum &c. supposita earum institutione. Neque minus indignum & indecens est ut Deus fingat se ad imperium Exorcistarum obedire, cogi, uiri, expelli, & alia, quę Dei nomine inuocato fiunt in Energumenis: uel ad contactum

reliquiarum clamare se torqueri, & cogi inuitum ad multa præstanda: & inferre illa, ad Deum & Christum in Eucharistia adorandum, ad se submitendum pedibus Exorcistarum, & similia. Aliud autem est Deum cooperari, ut causam primam, ad entitatem actus peccati à creatura positi: & aliud, Deum solum ut causam peculiarem operari talem actum aliquo signo posito, non in modum supplementi generalis causarum secundarum, & ex debito causa primæ; sed instar causa particularis obsequentis moraliter malę hominum uoluntati. Denique si Deus talibus signis & pactis mouetur: multò conuenientius esset ut nobis obsecundaret ad bonum, signis positis ex instituto, sicut Magis obsecundat ad malum. At hoc non facit, ut experientia notum est: ergo illud multò minus.

SECTIO II.

Quo tempore et loco creati sint Angeli?

18.
Constat primò ex dictis disp. 32. sect. 1. Angelos esse à Deo productos: nimirum ex generalibus festimonijis diuinis, & rationibus naturalibus, quibus ibi ostendimus quidquid est extra Deum, ab ipso esse. Deinde speciatim id testatur Apostolus ad Coloss. 1. In ipso condita sunt uniuersa, siue throni, siue dominationes &c. Et Daniel. 3. inter opera Dei primo loco recensentur Angeli. Et Psal. 145. Laudate eum omnes Angeli eius &c. Laudate eum sol et luna &c. Quoniam ipse dixit et facta sunt, ipse mandauit et creata sunt. Concil. quoque Lateran. cap. Firmiter, specialiter ait naturam Angelicam à Deo fuisse creatam. Idque confirmat experientia, quę constat Angelos Deo subijci, eique famulari; bonos quidem, sponte: malos autem inuitos, ut in exorcismis appareret. Atqui si essent à se, non essent ita Deo subiecti, neque Deus in illos tale dominium usurpare aut exercere posset. Ens enim à se, ut non pendet ab alio in esse, ita neque in conseruari uel operari: sed ex summa illa felicitate essendi à se, habet omnem perfectionem, & independentiam à quouis alio.

Angelos
runt à Deo
creati.

Lateran.

19.
Constat secundò ex eadem disp. sect. 2. Angelos proprie & strictè sumpta creatione fuisse productos, quia ex nullo subiecto educi potuerunt: ac proinde omnes immediatè à Deo solo, nullo alio effectiue concurrente physice: quia uis creandi, de facto saltem, competit uni Deo, ut ibidem ostendimus. Quare errauit Auicenna 9. Metaph. cap. 4. existimans Deum creasse immediatè primam tantum intelligentiam: ab hac secundam productam fuisse: à secunda tertiam: & sic deinceps: ab infima mundum corporeum, Errarunt pariter Valentiani suos Aeonas, alios ab alijs ortos conminis

Et quidem
omnes im-
mediatè à
Deo.